

+SLUŽBA+BOŽJA+

LITURGIJA I PASTORAL

Pastoral je umijeće kako se puk vodi i čuva Kristu. Sve to u okviru Crkve i sredstvima što ih je ustanovio Krist i odredila Crkva. Uz to još neka sredstva nameće ili barem pruža sama narav ili faktično stanje dotičnoga puka.

Ta se veza puka s Kristom uspostavlja kad puk prima od Boga posvećenje u Kristu i na to Božje djelovanje odgovara na dužan način opet u Kristu. Kako ovo posvećenje i ovaj odgovor mogu imati razne stupnjeve, pastoral želi da postigne što savršeniji stepen te veze. Stoga nastoji da puk ne samo istrgne iz smrtnoga grijeha i da zaista živi u stanju milosti nego da ga po mogućnosti privede k potpunom razvoju milosti...

Put po kojem se vrši taj susret između puka i Krista, teren i mjesto gdje se on ima odigrati nije prepušten slobodnom izboru a još manje samovolji čovjeka. Odredila ih je pozitivna odluka slobodne Kristove volje a ta nam je poznata iz objave. Po toj dakle pozitivnoj Kristovoj volji put i teren onog susreta bitno uključuje sakramente, žrtvu, hijerarhiju i crkvenu zajednicu.

Nutarnji čini vjere, ufanja i ljubavi, iako su nužni, sami po sebi ne vrše ovaj susret bez veze sa spomenutim stvarnostima. Na prvi je pogled jasno da te stvarnosti tvore crkvenu liturgiju. Ona je skup osjetnih i djelotvornih znakova posvećenja ljudi što ga Bog izvodi u Kristu po Crkvi i po kultu što ga Crkva u Kristu iskazuje Bogu. Dakle liturgija je od samoga Boga određeno "mjesto" gdje se čovjek preko sakralne zajednice susreće sa svojim Bogom.

Dovoljna je ta misao da se shvati kako je liturgija pastorizaciji ne samo neophodno potrebita u postizavanju određenog joj cilja nego i da liturgija tvori pravo središte svih pastoralnih uređenja i nastojanja. Uprav u liturgijskom činu, tj. u sakralnoj zajednici na djelu – predpostavivši uvijek pun moralni sklad duhova s dotičnim činom – najsavršenije se ostvaruje kompletan susret između Krista i puka. Taj je pak susret cilj sve pastoralne djelatnosti jer ona mora nastojati da ga postigne i sačuva.

Zašto se uprav u liturgiji, a ne ni u jednoj drugoj pastoralnoj djelatnosti, obistinjuje u najvećem stupnju ovaj puni susret, cilj svega pastorala? Uzrok je što su "opus operatum Dei" i "opus operantis Ecclesiae" povezani u samoj nutarnjoj strukturi liturgije. Treba dakle reći da se cilj pastorala u punini postizava zapravo ne po liturgiji već u liturgiji.

Tko prema tome promatra razne pasto-

ralne djelatnosti i tko izravnu liturgijsku djelatnost luči od svih drugih, nikako ne smije liturgiju smatrati kao sredstvo usmjereno prema izvanliturgijskim pastoralnim djelatnostima, nego obratno, izvanliturgijske pastoralne djelatnosti mora smatrati kao sredstva usmjerena prema liturgiji, tj. prema Kristovom susretu s pukom u liturgiji. Sve druge pastoralne djelatnosti treba dakle da izviru iz liturgije. Liturgijski pokret nije nikada prestao podsjećati na tu najintimniju vezu između pastorala i liturgije, a posebno to čini od kada je uzeo čisto pastoralan smjer i sadržaj.

Evo u tom smislu riječi B. Hernegera kao jednoga od mnogih: "Kršćanska zajednica ima svoje počelo na oltaru. Sav rad zajednice vodi k oltaru, ka Kristu, i od oltara prima svu svoju snagu. Zajednica kod oltara sa svoje strane uspostavlja zajednicu u životu. Cilj je svake kršćanske zajednice da s jedne strane izrazi novo vrhunaravno jedinstvo osnovano krštenjem i Euharistijom, a s druge strane da vodi k tom vrhunaravnom životu, k Crkvi, k liturgiji, k Misi, k Euharistiji".

/Isp. C. Vagaggini, "Il senso teologico della liturgia" 628-635/.

+++++

"NIŠTA SE NE SMIJE SMATRATI VAŽNIJIM OD ŽRTVE SVETE MISE!"

/Papa Ivan XXIII/

BLAGOSLOVLJENA VIŠE NEGO SVE ŽENE

Malo je razdoblja u povijesti izraelskog naroda bilo bez ratne vreve. Zato se ne smijemo čuditi što je u Starom Zavjetu često govor o ratu i ropstvu kao i o oslobođenju iz neprijateljske ruke. Izraelci su kao i ostali narodi u borbi protiv neprijatelja pribjegavali oružju i ratnom lukavstvu. No oni nisu polazili u rat da bi sebe proslavili i sebi stekli slavu. Oni su ratovali u ime Božje, kao narod Božji i za slavu Božju.

Primjer takovog ratovanja donosi knjiga JUDITINA. Preko svih raznolikih prizora što ih opisuje nadahnuti pisac izbija na vidjelo ono što će kasnije apostol Pavao ovako izraziti: "Sila se u slabosti usavršuje"/2 Kor 12,9/. Premda se ne zna točno ni za vrijeme kao ni za mjesto povijesnog događaja o kojem radi knjiga Juditina, dovoljno je znati da se sve to odigralo po završetku babilonskog ropstva, dakle oko g. 500. Asirska vojska u svom pohodu protiv Medije traži pomoć malenih zapadnih država a one tu pomoć odbijaju. Sve te države su potom pregažene. Jedino Židovi daju otpor. Pogranična utvrda Betulija mora zakrčiti neprijatelju put prema Jeruzalemu. Neprijatelj je međutim osvojio prilaze oko grada kao i vodovod. Glad i žeđa silili su stanovnike na predaju. Jedni su držali da ih i sam Bog prisiljava da se predadu. Drugi opet, narodni vođe, stavlaju Bogu uvjet:Oni

će se predati, ako ih Gospod ne oslobodi kroz pet dana.

Ovo je čula i JUDITA, udovica iz plemena Šimunova, koja je uživala veliki ugled ne samo radi svoje ljepote nego još više radi kreposti. Kori gradske starješine zbog malodušnosti. Svoj nacrt izlaže pouzdano pred Gospodom. Moli ga da se njome posluži za spas naroda. Klonule duhove podigao je njezin naum. Skupa sa svojom služavkom, svečano odjevena, napušta grad dok njezin nacrt prati molitva stanovnika. U zavežljaju nosi hranu za nekoliko dana, da ne bi morale jesti jela svojih neprijatelja. Eno ih već kod predstraža neprijateljskih četa. Dovedena pred vojskovođu Holoferna nudi se da će pokazati prilaze k tvrđavi. Holoferno je međutim zaslijepljen njezinim govorom, njezinom mudrošću a još više njezinom ljepotom. Pogotovu kad je uvijeno izrazila da će se možda Bog poslužiti Asircima da kazni nevjerne Židove. Dobila je dozvolu da može ostati i tako biti spašena. Bilo joj je također dozvoljeno da smije svake noći napustiti tabor da bi obavila svoje molitve sa služavkom. Kad je Holoferno četvrte noći pripremio svečanu gozbu i na nju pozvao Juditu zajedno sa služavkom, poslije koje su ga njegovi dvorjanici ostavili sama, sasvim svladana vinom, Judita je upravila Gospodu ovu molitvu: "Pogledaj u ovaj čas na djelo ruku mojih da podigneš Jeruzalem, svoj grad" /13,7/. Uze hrabro vojskovođin mač i odrubi mu glavu i stavi je u torbu. Kad je iste te noći doz-

volom krenula na molitvu, obadvije žurno pohrliše prema tvrđavi dovikujući stražari ma Betulije: "S nama je Bog". Kad su neprijatelji ujutro primjetili što se dogodilo, pometeni izgubiše srčanost. Napuste grad Betuliju i vrate se natrag. A stanovnici Betulije, kad su saznali sve potankosti, veoma se obradovaše. Pozdravili su Juditu ovim riječima:

Judit 13, 22-25; 15, 10.

22 Gospod te je blagoslovio u svojoj snazi jer je po tebi u prah oborio neprijatelje naše.
23 Blagoslovljena si ti, kćeri, od Gospoda Boga višnjega više nego sve žene na zemlji!
24 Blagoslovljen Gospod, koji je stvorio nebo i zemlju, koji te je vódio da odrubiš glavu vođi neprijatelja naših!
25 On je danas proslavio tvoje ime tako da neće tvoja slava iščeznuti s usta ljudi koji će se spominjati snage Gospodnje dovijeka; jer zbog njih ti nisi poštedjela vlastitog života gledajući patnje i tjeskobe svoga naroda, nego si nas spasila od propasti hodeći pravim putem pred licem Boga našega.
15, 10 Ti si slava Jeruzalema, ti radost Izraela, ti ponos naroda našega.

Poslije pobjede nad neprijateljskim vojskovođom Holofernom razumljivo je da je

odjeknula pjesma zahvalnica na ustima cije log naroda kao i njegova kneza.

22 Jedino Božji blagoslov posredstvom slabe žene Judite mogao je izvesti ovako čudesno djelo. To je duboko uvjerenje cije log naroda. Zato k Bogu ide hvala upravlje na Juditi. To je uostalom i sama Judita iz razila /9, 14/. Blagoslov je Božji doista pratio Juditin nacrt, njezine riječi i na koncu njezino junačko djelo. Taj je blagos lov u prah oborio jakog neprijatelja, prem da je po ljudskom sudu bila vrlo malena na da.

23 U ovoj zahvali čitavog naroda sveti pisac ističe posebno zahvalu betulijsog kneza Ozije. Kao upravitelj i predstavnik čitavog naroda zahvaljuje on Bogu i Juditi. Izraz "Gospod Bog višnji" potsjeća na rije či Melkisedeka koji blagosivlje Abrama poslije izbavljenja zarobljenika od napadačkih istočnih kraljeva /Post 14/. Riječi "Blagoslovljena više nego sve žene" potsje ćaju na pohvalu koju je ranije izrekla Debora pred Jahelom koja je lukavim načinom smakla Sisaru /Sud 5, 24/. Još više nas potsjećaju na riječi koje će kasnije izgovoriti Elizabeta u svom susretu s Majkom Božjom, riječi koje svakog dana izgovaramo i mi u pohvalu presvetoj Djevici: "Blagoslovljena ti među ženama!" /Lk 1, 42/.

24 Stvoritelj neba i zemlje poslužio se Juditom kao spremnim i prikladnim oruđem da izvede veliko djelo na svoju slavu i spasenje izraelskog naroda. LXX ima "hos

katauthynen se" = koji te je postavio na pravu stazu. Drugim riječima Gospod je nadahnuo nacrt Juditi a svojom moći također pomagao njegovo izvršenje. Riječi LXX-e "e is trauma kefales arhontos", Vg-e "in vulnera capitis principis inimicorum" potanje označuju u čemu se sastojao poraz neprijateljskih četa: odrubljena glava samog vojskovođe radi čega je nastala pometnja u asirskoj vojsci.

25 Mlada udovica Judita izložila je opasnosti vlastiti život da bi spasila svoj grad jer nije mogla više podnositi gledaju ći koliko pati i trpi. Predanost volji Božjoj i hrabra suradnja s njim to je pravi put pred licem Gospodnjim. Izbavljeni narod to neće zaboraviti. Pjesma zahvale neće iščeznuti s njegovih usana.

Završetak ovog odlomka, što se čita na blagdan UZNESENJA BLŽENE DJEVICE MARIJE, uzet je iz 15, 10. Veliki svećenik Joakim došao je iz Jeruzalema u Betuliju sa svojim svećenicima da vidi Juditu. Kad ju je ugledao, blagoslovio ju je skupa sa svojom pratnjom jakim glasom: "Ti si slava Jeruzalema, ti radost Izraela, ti ponos naroda našega!" I veliki svećenik i drugi svećenici imali su razlog zašto da hvale Juditu. Betulija je bila ključna utvrda prema Jeruzalemu. Njezinim padom bio bi otvoren put neprijateljskim četama. Spasivši Betuliju, Judita je spasila i jeruzalemski hram od oskvrnuća. Iznijevši pobjedu nad Holofernom Judita je spasila čitavo kraljevstvo. Nje-

zina je pobjeda radost cijelog Izraela. Juditinim posredstvom narod nije bio oplijenjen, nije protjeran iz svojih kuća i odveden u Asiriju. S punim dakle pravom mogli su je svi Izraelci nazivati svojim ponosom i svojom dikom. - Juditi upravljene riječi sv. Crkva često upotrebljava u marijanskim službama. Ona primjenjuje ovaj veličanstveni hvalospjev na Majku Božju jer je ona zaslužila ove pohvale mnogo više nego Judita. Blažena Djevica Marija sa svojim božanskim Djetetom izvojevala je pobjedu nad neprijateljem ljudskoga roda. Stoga će je navijeke hvaliti svi narodi kako je sama kazala u onom susretu s Elizabetom: "Gle, odsad će me blaženom zvati svi naraštaji!" /Lk 1, 48/. Mnogo više nego Judita bila je presv. Djevica Marija spremna službenica Gospodnja. Vršila je njegovu volju te je zaslužila najveću hvalu koja preko nje ide samome Bogu.

=====

PSALTERIJ PIJA XII.

Tako imenujejo novi latinski prevod psalmov, ki ga je z apostolskim pismom In quotidianis precibus dne 24. marca 1945 papež Pij XII. izročil kleru v fakultativno rabo.

ZAKAJ JE BIL POTREBEN? Do reforme sv. Pija X. so v vseh prazničnih oficijih molili psalme de communi. Ti so večinom kratki in lahko

zina je pobjeda radost cijelog Izraela. Juditinim posredstvom narod nije bio oplijenjen, nije protjeran iz svojih kuća i odveden u Asiriju. S punim dakle pravom mogli su je svi Izraelci nazivati svojim ponosom i svojom dikom. - Juditi upravljene riječi sv. Crkva često upotrebljava u marijanskim službama. Ona primjenjuje ovaj veličanstveni hvalospjev na Majku Božju jer je ona zaslužila ove pohvale mnogo više nego Judita. Blažena Djevica Marija sa svojim božanskim Djetetom izvojevala je pobjedu nad neprijateljem ljudskoga roda. Stoga će je navijeke hvaliti svi narodi kako je sama kazala u onom susretu s Elizabetom: "Gle, odsad će me blaženom zvati svi naraštaji!" /Lk 1, 48/. Mnogo više nego Judita bila je presv. Djevica Marija spremna službenica Gospodnja. Vršila je njegovu volju te je zaslužila najveću hvalu koja preko nje ide samome Bogu.

=====

PSALTERIJ PIJA XII.

Tako imenujejo novi latinski prevod psalmov, ki ga je z apostolskim pismom In quotidianis precibus dne 24. marca 1945 papež Pij XII. izročil kleru v fakultativno rabo.

ZAKAJ JE BIL POTREBEN? Do reforme sv. Pija X. so v vseh prazničnih oficijih molili psalme de communi. Ti so večinom kratki in lahko

umljivi. Od leta 1568, ko je sveti Pij V. izdal novi Rimski brevir, je pa število praznikov naraslo od 156 na 262, ferije pa so se po številu skrčile od 158 na 71. Tako so duhovniki praktično poznali le omejeno število psalmov. Z reformo sv. Pija X. Divino afflatu pa večji del svetniškov godov jemlje psalme de feria. Čez teden pride na vrsto ves psalterij. Zanimanje za psalme se je povečalo. Hijeronimov galikanski prevod, ki je bil v liturgiji v rabi okoli 1.600 let, je bil le po dobrih grških kodeksih popravljen stari latinski prevod, ki je bil spet le prevod grškega prevoda septuaginte. Ta pa je prevedel hebrejsko sveto poezijo dokaj suženjsko. Ni čuda, da je v Hijeronomovem galikanskem prevodu ostalo še mnogo temnih, skoro nerazumljivih mest, mnogo hebraizmov, grecizmov in latinskih vulgarizmov. Želja po novem, boljšem prevodu psalterija je rasla. Biblična znanost je napredovala, poznavanje biblične poezije se je poglobilo prevodi psalmov v moderne jezike so pokazali njihovo miselno in poetično globino. V zadnjih desetletjih so izšli tudi štiri latinski prevodi psalmov, prevod Fr. Zorella celo v dveh izdajah, toda niso bili napisani za praktično liturgično rabo.

ZNAČAJ NOVEGA PREVODA

Pij XII. je po lastni iniciativi leta 1941 bibličnemu institutu v Rimu dal nalogo, naj pripravi novi prevod. Ta naj bo narejen po hebrejskem izvirniku, upoštevа naj pa druge stare tekste in stare prevode, predvsem vulgato, pisan pa naj bo

v jasni in preprosti latinščini, ki jo razumejo tisti, ki brevir molijo. V komisiji za novi prevod so delali: A. Bea, profesor starozavezne eksegeze, rektor bibličnega zavoda in predsednik komisije, zdaj kardinal; R. Köbert, profesor sirščine; A. Merk profesor novozavezne eksegeze /umrl 1945 l./; L. Semkowski, profesor hebrejščine in aramejščine; A. Vaccari, profesor starozavezne eksegeze i zgodovine eksegeze; in F. Zorell, profesor aramejščine in hebrejske metrike /umrl l. 1947/. Za podlago so vzeli tradicionalno hebrejsko besedilo, ki so ga v zgodnjem srednjem veku judovski učenjaki masoreti utrdili in vokalizirali; ta tekst je bil tudi podlaga septuaginte in tudi najdbe v votlinah v Qumrânu, najdene po izidu prevoda, ga dokaj dobro potrjujejo. To hebrejsko besedilo so prevajalci po drugih tekstih kritično pregledali. V marsičem so se lahko naslonili na Kittel-Kahle-jevo Biblia hebraica, katere tretja izdaja je izšla leta 1937 v Stuttgartu. Po navodilih okrožnice Divino afflante Spiritu Pija XII. so skušali dognati literarni pomen bibličnega besedila. Že v štirih letih je bilo delo končano.

PORABA Raba novega prevoda je fakultativna. Pij XII. je rekel: "Novi prevod se bo vpeljal sam od sebe." Razvoj je nakazala sveta stolica, ki je leta 1947 dovolila porabljati novi prevod v vseh liturgičnih in izvenliturgičnih funkcijah razen pri maši. Obredna kongregacija ga je leta 1952 vzela v novo tipično izda-

jo Rimskega obrednika in ga uporablja tudi pri novih mašnih obrazcih. Novi prevod je dal povod za večji študij psalmov in za nove prevode v moderne jezike. Teh je skupaj že okoli 40. Francozi imajo pet takih prevodov, Italijani 3, Angleži 6, Holandci 3, Španci 5, Portugalci 4, Nemci 7, Poljaki 3, Rusi 1, Slovenci 2 /Vovk Jože 1947 in dr. Matija Slavič 1959/. Tudi znanstvenih in poljudnih pastoralnih razprav in člankov o novem prevodu je skoraj nešteto.

KAKO JE BIL SPREJET

Resni biblicisti so prevod splošno pohvalili. Dominikanec van der Ploeg povzema sodbe strokovnjakov v tele besede: "Če gledamo prevod samo z znanstvenega vidika, je splošno kar najboljši... Če upoštevamo namen, za katerega je bil prirejena, ga moremo v bistvu le pohvaliti." Nekateri so ugovarjali novemu prevodu, da je za koralno molitev manj uporaben, češ da mu manjka ritma. Dominikanec van den Oudenrijn, profesor na univerzi v Fribourgu v Švici, je prevod natančno preiskal, upoštevajoč zakone latinske metrike, in prišel do rezultata: "Novi latinski prevod psalterija je glede čuta za ritem boljši kakor galikanski psalterij." Res ima nekaj premalo lepoprečnih izrazov, iam celo nekaj več zevov /hiatov/, kakor Hijeronimov prevod, ki jih ima okoli 800, toda to recitiranja nič ne ovira. - Največ pomislekov so omenjali kritiki zaradi latinske oblcke psalterija. Prevod ni pisan v klasični Ciceronovi latinščini, prav tako ne v humanistič

---

ni latinščini kakor mnogo himen v brevirju, ne v sholastični in ne v popularni latinščini, temveč v laninščini, ki jo razume današnji kler. Papež je hotel imeti razumljiv psalterij in tega načela so se dosledno držali prevajalci. Kritik biblicist Cooper sodi: "Novi prevod je pomemben dokaz za vitalnost latinskega jezika. Kar zadeva jezik, je prevod povsem neodvisen in izrazito krepek. Poetične lepote izvirnika so čudovito povzete. To velja sicer tudi za Hijeronimov prevod, novi prevod pa z njim tekmuje."

Kardinal Bea meni, da bo prevodu mogoče dati končno obliko, preden bo postal v novem brevirju obvezen. Po novem kodeksu rubrik za brevir in misal iz leta 1960 pa je novi latinski psalterij še vedno fakultativen.

/Prim. dr. Jakob Aleksič, Zbornik teološke fakultete v Ljubljani 1953; A. Bea, I primi dieci anni del nuovo Salterio Latino, Biblica 1955, 161-181./

.....

IN PRIMIS GLORIOSAE SEMPER VIRGINIS

Kao što je grčka Crkva svoju vjeru u neporočno Marijino djevičanstvo izrazila osobitom imenicom A e i p a r t h e n o s, tako je i za najveće dostojanstvo preslavne vazda Djevice Marije našla savršen izraz u riječi T h e o t ó k o s . Znamo iz

crkvene povijesti, kako je papa sv. Celestin I odlučno ustao na obranu toga naziva i kako ga je na Efeškom saboru neustrašivo branio sv. Ćiril Aleksandrijski protiv novotarija heretika Nestorija.

Kako nam nepobitno dokazuje najstarija molitva Gospi, koju smo naveli u prošlom broju, a o kojoj je, na primjer, u najnovije vrijeme vrlo iscrpno i stručno pisao Msgr. dr. I. C e c c h e t t i u talij. Enciclopedia Cattolica, s. v. "Sub tuum praesidium ", - nije se taj izraz upotrebljavao samo u teološkim školama. On je mnogo prije Efeškog sabora bio na ustima vjernog puka. On je veoma rano ušao i u l i t u r g i j u .

Zato i jesu vjernici u Gospinu gradu Efezu, onoga znamenitog dana 22. lipnja 431., dok su u crkvi skupljeni Oci raspravljali o istini Marijina Materinstva Božjega, koju je nijekao Nestorije, u najvećoj napetosti iščekivali njihov pravorijek. I kad je uveče saopćen zaključak svetog Sabora, narodnom zanosu nije bilo granica! S bakljama i kadionicama otpratili su biskupe njihovim kućama pjevajući i kličući presvetoj Bogorodici... I tada se sasvim jasno pokazala ispravnost Celestinova načela: L e x o r a n d i l e x c r e d e n d i ...

Rimljani su grčki Theotokos preveli izrazom D e i G e n i t r i x . To je dogmatski precizni izričaj Materinstva Marijina. On dolazi i u Communicantes. Nego, ovdje iza riječi Genitricis nalazimo više atributa,

pa se morao izmijeniti red prvih dviju riječi: - Genitricis Dei et.... Prema tome u hrvatskom se prijevodu ne može ovdje upotrebiti naša ustaljena i krasna riječ B o g o r o d i c a . Kako da postupimo?

Njemački veliki liturgist S c h o t t u svom proslavljenom Misalu prevodi sa: M u t t e r Jesu Christi... Tako i najnovije izdanje Kruha nebeskoga: M a j k e Boga... Ne oduševljava me takav prijevod. "Majka Božja" tačno izražava što i Genitrix Dei, i ja rado molim u Zdravomariji taj najveći Marijin ukrasni i stvarni naslov! Ali ovdje, u Kanonu, moramo naći adekvatniji izraz. Znamo, da se zagriženi Nestorije opirao upravo onome "roditi" tvrdeći, da Marija nije mogla "roditi Boga" ... S time je ujedno nijekao i božanstvo Marijina Sina... I kad je u drevnom Kanonu upotrebljen izraz Genitrix, zar ne moramo u njemu gledati odjek one slavodobitne borbe sv. Crkve za najveće Marijino dostojanstvo koja je značila i borbu za najveću istinu o božanskom utemeljitelju Crkve?

To je osjetio prevodilac Serafskog cvijeća /3. izd., 1959./, koji je izraz Genitrix razvio u čitavu rečenicu: ... k o j a j e r o d i l a ... Sasvim tačno i izrazito, ali nije onako pregnantno i snažno rečeno kao u originalu. Ja ne znam, zašto ne bismo tu upotrebili našu staru riječ: R o d i t e l j i c a ? To je potpuno ispravna riječ i potpuno hrvatska. Jednako građenih riječi, iz prošlosti i iz današnje upotrebe, nalazimo velik broj kod

naših pisaca. Zašto bismo je se ovdje bojali? A tu riječ ima i Serafsko cvijeće na str. 458; na str. 457 ima i Bogorodica. Dakle?

Ne sviđa mi se nimalo ni onaj sasvim izvrnuti r e d riječi latinskoga izvornika u Schottovu prijevodu. Niti je zgodan niti je bio potreban. Ja bih najviše volio onaj prijevod, što ga čitamo u drugom člančiću ovoga niza naših kratkih refleksija o slavnoj vazda Djevici Bogorodici.

+

Marija je Bogorodica! Njezin Sin je pravi Bog i pravi Čovjek, u kojemu su dvije naravi, božanska i čovječanska, nerazdruživo sjedinjene u jednoj istoj božanskoj O s o b i Sina Božjega. Prema tome Mariji no dostojanstvo Božje Majke-Roditeljice nadmašuje sva stvorena dostojanstva i veličine. Je li onda čudo, što su je vjerni sinovi Crkve uvijek štovali nad sve anđele i svece? Je li onda čudo, što su joj se utjecali za pomoć i zaštitu u svim svojim nevoljama? Pobožnost prema Mariji obilježje je svih pravih katolika!

T a u

SV. FILOMENA ?

U Poljskoj su uz Bogojavljenje i Veliku Gospu zabranili i tijelovsku osminu pozivajući se na dekret Sv. Stolice. Ne čudimo se onda da su mnogi novinari po svijetu kao osobitu senzaciju prihvatili i dek-

ret Sv. Zbora za obrede kojim se sv. Filomena, djevica i mučenica, briše iz svih biskupijskih kalendara. Evo par činjenica koje mogu poslužiti kao odgovor na sve prigovore.

Katolička Crkva štuje jednu sv. Filomenu, djevicu, koja je u Rimskom Martirologiju spomenuta 5. VII /uz dva muška Filomena, mučenika: 14. i 29. XI/. U te nitko nije dirao i vjernici mogu slobodno i dalje nositi to ime svetice ili sveca i na njihove se dane, prema rubrikama, može služiti i njihova sv. Misa, kao svih onih koji su spomenuti u Martirologiju.

Godine 1802. nađen je u katakombama sv. Priscile u Rimu kostur djevojčice s oštećenom lubanjom. Te su kosti bile prenesene u Mugnano kod Napulja jer su ih prema tadanjem stanju znanosti držali za kosti mučenice koju su prema slabo pročitanom natpisu nazvali Filomenom. Papini su uredi to tada dozvoljavali pojedinom mjestu ali ime te djevice i mučenice nije uvršteno u Rimski Martirologij, a kamo da je ona proglašena sveticom. Ako je svoje štovanje tim kostima iz katakomba izrazio i koji papa, to ništa ne znači za njegovu nezabludivost jer tu posjeduje kad "ex cathedra" uči cijelu Crkvu neku opću vjersku istinu. Ako je tko štujući te kosti primio neku čudesnu milost, tu mu je udijelio Bog koji jedini čini čudesa za koje redovito traži vjeru a ne zagovor svetaca. Ako se je sv. Ivan Vianney pokrivao pobožnošću "maloj svetici" da vjernici ne bi njega smatrali

čudotvorcem, to nema veze s njegovom svetošću. On je proglašen svetim radi njegovih herojskih kreposti a ne radi štovanja sv.Filomene. I sveci mogu pogriješiti kada se predadu "modi" koja je nekritična i u svetim stvarima. Barem u naše doba Crkva nas smatra toliko zrelima da nam može kazati istinu koje se ona nikada ne boji.

Sredinom prošlog stoljeća arheolog isusovac P. Marchi /učitelj velikog De Rossia/ uspio je uvjeriti sve crkvene krugove da su kosti iz katakomba /osim historijski utvrđenih mučenika/ ostaci običnih vjernika pa i kad je na njihovom grobu naslikana palma ili uz njih posudica s tobožnjom zgrušenom krvlju. Od tada se iz rimskih katakomba ne izdaju više nikakve kosti kao mučeničke i uopće je strogo zabranjeno bilo što iznositi iz katakomba. Prema tome i za kosti, koje su u naša primorska mjesta donesene iz Rima prije sredine 19. st., nema dokaza da su kosti mučenika pa će se i u tim slučajevima morati - dakako na pametan način - primijeniti propis br. 14 iz Naputka SZO o sastavljanju kalendara za pojedine biskupije i redove. Kad se je Rim "odrekao" tobožnjih papa Anakleta i Leona II, mogu pojedine crkve i tobožnjih mučenika. Prosvijetljena vjera ne treba izmišljotina. Religija nije "skup Filomena" nego od Boga /jedino od njega!/ objavljena istina.

.....

"U PROŠLIM VJEKOVIMA CRKVA SE JE ČVRSTO DRŽALA TRADICIJE, NO DANAS TREBA DA SE UKLJUČI U VRIJEME!" /Papa Ivan XXIII/

UZ NOVE RUBRIKE

VEČERNJA MISA   Kako po velikoj veći-
ni naših župa izgleda
sv. Misa kroz tjedan? Misnik je "čita" kad
je najzgodnije njemu ili osobi koja je Mi-
su "naručila" /a još se čuje i "platila"/.
Možda tu i tamo dođe još koja pobožna duša
ali često crkva, pa i oveća, zjapi prazni-
nom. Uzalud su nove rubrike /269/ ukinule
naslov "privatne Mise", ako se ona i dalje
smatra činom samo svećenika i još možda ne
koliko osoba. Ima li tome lijeka? Tko zna,
neka ga predloži, a evo odmah jednoga. Is-
kustvo je pokazalo da u tom pogledu mnogo
pomaže <u>večernja Misa</u>. Tko ovo piše imao je
dozvolom Ordinarija, u ovećoj župi već par
godina večernju Misu svake večeri. Mjesto
desetak osoba, koliko ih je znalo doći uju
tro, navečer ih je dolazilo do sto, a i vi
še. U drugoj našoj župi, vjerski vrlo nema
rnoj, mjesto par osoba ujutro sada dolazi
navečer između 40 i 50 osoba. Isto su opa-
zili i drugi, osobito u turističkim mjesti
ma ljeti. Ritam se je života u mnogočem iz
mijenio pa mu se treba prilagoditi. Jest
to za svećenika mala žrtva, kad se već nau
čio više godina misiti ujutro, ali tko po-
kuša, vidjet će da se isplati moliti Ordi-
narija i uvesti tu promjenu. Može koristi-
ti i osobnoj pobožnosti misnika da mu čita
vi dan bude usmjeren k žrtvi sv. Mise.

VIŠE MISA ZAJEDNO   Dok je ovo pisano, došla
pobožna duša i priča: "Bi-
la sam u gradu, u toj   i

toj crkvi, pa najedamput četiri Mise i nisam znala koju da pratim". U nekim se crkvama, osobito samostanskim, to ne da izbjeći. Ali nije rijedak slučaj, osobito kroz praznike, da se u crkvi nađu dva svećenika zajedno, pa mjesto da jedan drugoga čeka i prati Misu svog subrata /vrlo agilni biskup Jeglič svakog je dana iza svoje Mise prisustvovao i Misi svoga kapelana ne moleći što drugo preko nje/, ona dvojica ili trojica zajedno počnu, koji put i s istim podvornikom koji se onda šeta od oltara do oltara ili s jednog mjesta odgovara više Misa. Još je gore kad dvojica ili više misnika ne paze kako izgovaraju. Treba se čuvati dviju skrajnosti na koje upozoruje rubrika 512: "Svećenik treba dobro paziti da ono što ima izgovarati jasnim glasom... ne govori previše glasno, ako misi na pokrajnom oltaru, da ne smeta drugo koji možda tada mise u istoj crkvi; a niti previše tiho pa da ga ne mogu čuti ni oni koji stoje okolo".

VOTIVNA MISA

U ljetnim je mjesecima, prema novom liturgijskom kalendaru, barem trećina dana u tjednu kad je svetac IV reda ili samo njegov spomen ili ni to. U te će dane biti vrlo korisno ako uzmemo neku votivnu Misu. Najduže se poglavlje novih rubrika / 306-389 / odnosi uprav na te Mise. Votivna Misa može biti o Gospodnjim otajstvima, o Bl. Dj. Mariji, o anđelima, o svetima i za različite potrebe. Među te spadaju i Mise za pokojne koje na veliko prevladavaju. Ima i

starih misnika koji jedva koji put služe Mi su za koju opću potrebu i nakanu. A te su Mise vrlo značajne i upravo nas sile da sve potrebe Crkve i vjernika povežemo sa sv. Mi som. Barem ih katkad pregledajmo. Dvjema je promjena 62. novih rubrika odredila drugi naslov: mjesto "protiv pogana" zove se "Misa za obranu Crkve", a mjesto "za dokinuće shizme" zove se "Misa za jedinstvo Crkve". Dakle naglašena pozitivna strana. Slično su nešto izmijenjene i nakane za molitvenu osminu u siječnju, kako ćemo na vrijeme donijeti.

SUDJELOVANJE VJERNIKA

Valjda nema svećenika koji ne želi da vjernici što više sudjelu ju kod njegove Mise. Koga to smeta, spada u čudake. "Misa po svojoj naravi traži da kod nje svi prisutni sudjeluju svatko na svoj način" /rubr. 272/. Kako da se to provede, određuje ista rubrika dalje: "Različite načine, kojima vjernici mogu djelatno sudjelo vati kod presvete misne žrtve, treba tako u rediti da se ukloni pogibelj bilo kakve zlo upotrebe i da se postigne glavni cilj sudje lovanja, tj. veće čašćenje Boga i izgrađiva nje vjernika". Tko to treba urediti, jasno je kazao papa Pijo XII u svojoj liturgijskoj enciklici biskupima: "Potičemo vas, časna braćo, da svaki u svojoj biskupiji ili u povjerenom vam crkvenom području, izvolite udesiti i propisati najzgodniji način, kako će puk sudjelovati kod liturgijskih čina, prema propisima Misala i prema propisima Sv. Zbora za obrede i crkvenog Zakonika, tako

da se sve vrši dužnim redom i dostojanstvom, i da nitko, pa bio to i svećenik, ne smije po svojoj samovolji da se svetim hramovima služi kao za neke pokuse". Nedavno su naši biskupi na temelju tih riječi, složno izdali sada za sve obvezatan "Vodič za sudjelovanje vjernika u svetoj Misi"/tiskan u "Vjesniku đakovačke biskupije" br.3 i 4. /. Malo će koristiti sve te lijepe upute ako ih svećenici po župama ne prouče i ne počnu razborito i ustrajno provoditi. Naš će list rado odgovarati na pitanja u vezi s tim "Vodičem", a još će radije donijeti izvještaj onih svećenika koji su u tom smislu nešto poduzeli i postigli.

""""""

PAPINE NAKANE ZA APOSTOLAT MOLITVE

Kolovoz:

Da ne bi radi želje za tobožnjim mirom popustila budnost prema pogibelji koja prijeti od bezboštva. - Da se kod nevjerničkih naroda uspostavi pravilni društveni red po propovijedanju Evanđelja i crkvene nauke.

Rujan:

Da se javno mnijenje brižno uskladi sa zdravim razumom i crkvenim učiteljstvom. - Da glasnici Evanđelja čuvaju kulturnu baštinu svakoga naroda i mudro je upriliče nauci vjere.

""""""

LITURGIJSKI KALENDAR

Kolovoz:

1. Z Utorak. M prošle nedj.
2. B Alfons Ligori.
3. Z Četvrtak. M prošle nedj.
4. B Dominik.
5. B Posveta s. Marije od snijega.
   - Blagdan Preobraženja zauzima mjesto nedjelje. Stoga počinje s 1. Večernjom. Od nedjelje nema u bogoslužju ništa.
6. B PREOBRAŽENJE GOSPODNJE /2r/.
7. B. Kajetan.
8. B Ivan Vianney.
9. Lj Vigilija s. Lovre. Bogoslužje ove Vigilije traje sve do Povečerja.
10. C LOVRO /2r/.
11. Z Petak. M prošle nedj.
12. B Klara.
13. Z 12. NEDJELJA PO DUHOVIMA /2r/.
14. Lj VIGILIJA UZNESENJA BDM /2r/.
15. B UZNESENJE BDM /1r/.
16. B JOAKIM /2r/.
17. B Hijacint.
18. B Petak. M prošle nedj.
19. B Ivan Eudes.
20. Z 13. NEDJELJA PO DUHOVIMA /2r/.
21. B Ivanica Chantal.
22. B BEZGR.SRCE MARIJINO /2r/.
23. B Filip Benicij.
24. C BARTOLOMEJ /2r/.
25. B Ljudevit.
26. B Subota s. Marije. M "Zdravo".
27. Z 14. NEDJELJA PO DUHOVIMA /2r/.

28.B Augustin.
29.C Glavosjek Ivana Krstitelja.
30.B Ruža Limska.
31.B Rajmund.

Rujan:

1. Z Petak. M prošle nedj.
2. B Stjepan kralj.
3. Z 15. NEDJELJA PO DUHOVIMA /2r/.
4. Z Ponedjeljak. M kao jučer.
5. B Lovro Justiniani, naučitelj. M "In medio - Usred Crkve".
6. i 7. Ferijalni dani. M prošle nedj.
8. B ROĐENJE BDM /2r/.
9. B Subota s. Marije. M "Zdravo".
10. Z 16. NEDJELJA PO DUHOVIMA /2r/.
11. Z Ponedjeljak. M kao jučer.
12. B Ime Marijino.
13. Z Srijeda. M prošle nedj.
14. C UZVIŠENJE S.KRIŽA /2r/.
15. B 7 ŽALOSTI BDM /2r/.
16. C Kornelije i Ciprijan.
17. Z 17. NEDJELJA PO DUHOVIMA /2r/.
18. B Josip Kupertinski.
19. C Januarij i dr.
20. Lj KVATRENA SRIJEDA /2r/.
21. C MATEJ /2r/.
22. Lj KVATRENI PETAK /2r/.
23. Lj KVATRENA SUBOTA /2r/. Na konventualnim M i M preko kojih se obavlja ređenje moraju biti sve molitve, čitanja i retci kao u misalu. Na drugim M može se reći samo prva molitva s Flectamus genua i prvo čitanje sa svojim retcima a zatim odmah Dominus vobiscum i Ore-

---

mus bez Flectamus genua te druga molitva i usponena s. Lina. Iza toga poslanica i zavlaka kao u misalu.

24.Z 18. NEDJELJA PO DUHOVIMA /2r/.

25. i 26. Ferijalni dani. M prošle nedj.

27.C Kuzma i Damjan.

28.C Venceslav.

29.B POSVETA S. MIHOVILA ARH. /1r/.

30.B Jeronim.

— : —

ČITACCI PITAJU -

UREDNIŠTVO ODGOVARA -

1. - Držim zloporabom što ovdje vjernici traže odrješenje iza sv. Mise... previše često. Ja se lično držim liturgijskog stila te mislim da je bolje ne držati odrješenje na svaku želju vjernika jer se time uvlači običaj kojeg vjernici malo po malo drže važnijim od Mise. Neki svećenici daju odrješenje za mrtve kad god to zatraže vjernici. Mislim da to nije u liturgijskom stilu.

- Odrješenje iza mrtvačke Mise ne samo da je uvijek dozvoljeno kad god je dozvoljena mrtvačka Misa nego je i skladan za vršetak te Mise. Naprotiv odrješenje iza ostalih Misa koje nisu mrtvačke, makar ono iz razložita razloga bilo i dozvoljeno, kvari liturgijski stil. O tom je pisao naš suradnik u 2. broju "Službe Božje": "Nije u liturgijskom stilu da se iza Mise često da

je odrješenje a osobito ne na blagdane I i II reda. Vrlo je neprikladno da katafalk stoji u crkvi čitave dane i tjedne..." /s. 27/. Dapače se može ustvrditi da je nerazložito i prema tome nedozvoljeno držati odrješenje na dane I i II reda /Isp. Palestra del Clero 1961, br. 7, str. 390/. U svakom slučaju treba treba zapriječiti da ne bi vjernici držali odrješenje važnijim od sv. Mise. Ovdje je na mjestu riječ što ju je Sv. Otac rekao dječacima-pjevačima 1. I ove godine:"Ništa se ne smije smatrati važnijim od žrtve sv. Mise!"

---

2. - Pitanje crkvenog zbora. Budući da je dozvoljeno osnovati zbor pjevača, bilo "mješoviti", bilo samih žena ili djevojaka koji mora imati odgovarajuće mjesto izvan ograde prezbiterija, gdje muškarci neka budu odijeljeni od žena ili djevojaka, da se pomnjivo izbjegne svaka neprikladnost /Uputa Svetog Zbora obreda o svetoj glazbi i svetoj liturgiji, br. 100/, smiju li sami upravitelji crkava na svoju ruku osnivati ili držati slične glazbene zborove ako mjesni Ordinariji nisu propisali potanke propise o ovoj stvari, kako je to u istoj točki naređeno?

- O zboru klerika ili svjetovnjaka muškaraca, koji jedini mogu vršiti izravno pravo službeno bogoslužje, određuje br.99. Upute o svetoj glazbi i svetoj liturgiji:

"Vrlo je poželjno da stolne i barem župske i druge važnije crkve imaju vlastiti i stalni glazbeni "zbor" ili "pjevačku školu" koja bi vršila pravo službeno bogoslužje". U slučaju da nije moguće imati takav zbor Uputa dozvoljava da se osnuje mješoviti: "Gdje se ne može osnovati takav glazbeni zbor, dopušta se da se osnuje zbor vjernika, bilo 'mješoviti', bilo samih žena ili djevojaka" /br.100/. Iz toga je jasno da se, ondje gdje nije moguće imati zbor samih muškaraca, smije osnovati mješoviti zbor, a pogotovu već osnovani zadržati, bez kakve posebne dozvole Ordinarija. Ordinarij mora izdati propis za mješovite zborove u kojem može biti i odredba da se ovakovi zborovi ne osnivaju bez njegove dozvole. Talijanski tumač Upute L. Trimeloni misli da Ordinarij nije dužan već samo da može izdati ovaj propis o mješovitim zborovima: "L'Ordinario del luogo può dare..." /Compendio di Liturgia pratica, Marietti 1959, str. 321/. Međutim u latinskom tekstu je jasno izražena naredba: "Neque omittant locorum Ordinarii, hac de re praecisas edere normas..." /Documenta pontificia ad instaurationem liturgicam spectantia, Romae 1959, str. 98/. Makar da Ordinarij nije izdao nikakav propis, upravitelji su crkava dužni bdjeti da se izbjegne svaka neprikladnost /Isp. Uputa br. 100/.

---

3. - Čuo sam da smo u pogledu pjevanja kod sv. Mise na živom jeziku dobili neke povlastice. Zanima me konkret

no što sve mi smijemo pjevati na živom jeziku kod sv. Mise po zakonima i povlasticama što su sad na snazi.

– "Vodič za sudjelovanje vjernika u sv. Misi", što su ga izdali naši biskupi na prošlogodišnjoj konferenciji, donosi odredbe i o crkvenom pjevanju i to na temelju općih zakona, naših običaja i povlastica. Evo najznačajnijih odredaba u pogledu upotrebe živog jezika kod pjevane Mise: "Kod pontifikalnih i kod svih svečanih Misa s asistencijom, te kod pjevanih Misa u stolnim, zbornim i sjemenišnim crkvama, zbor pjeva sve na liturgijskom jeziku, samo se na Prikazanje, nakon otpjevanog ili barem recitiranog Ofertorija na liturgijskom jeziku, smije otpjevati prigodna skladba na narodnom jeziku po uzakonjenom kod nas običaju... Idealni oblik pjevane Mise jest, kada vjernici i zbor pjevaju na liturg. jeziku /latinski ili staroslavenski/ stalne i promjenljive dijelove Mise... Budući da ovaj način pjevanja na liturgijskom jeziku nije moguće svagdje obdržavati, to je Sveti Oficij dao dne 8. IV 1960. našim biskupijama slijedeću povlasticu, koja u doslovnom prijevodu glasi ovako: Uzoriti Oci odlučiše... da se podijeli dopuštenje, po kojem će vjernici misniku, koji sve pojedine dijelove Mise govori latinski, isto tako latinski i odgovarati, a usto vjernici smiju liturgijske tekstove Kyrie eleison, Gloria in excelsis, Credo, Sanctus, Benedictus i Agnus Dei pjevati na narodnom jeziku, bilo u doslovnom prijevodu, bilo prema tekstu, koji bar njihov smisao i

zražava. Ovim se pak načinom ne smije pjevati kod pontifikalnih Misa, ni kod svečanih, ni kod konventualnih Misa u stolnim i zbornim crkvama, ni u sjemeništima. Osim toga se ne dopušta, da se promjenljivi dijelovi Mise pjevaju na narodnom jeziku. - Prema tome od sada treba još više nastojati, da kod Misa s pjevanjem zaista svi vjernici misniku odgovaraju na liturgijskom jeziku. Samo mu kod pjevanja Evanđelja odgovaraju narodnim jezikom... Ove povlastice glede upotrebe narodnog jezika kod pjevane Mise neka se bez posebne dozvole Ordinarija ne primjenjuju u onim biskupijama, gdje je do sada kod pjevane Mise puk/zbor/ pjevao liturgijskim jezikom" /Vodič, br.53 55, 56/. Za uvođenje živog jezika ondje gdje ga do sada nije bilo osim dozvole Ordinarija potrebno je pribaviti jedinstven tekst što će ga prirediti Interdijecezanski liturgijski odbor.

---

4. - Zanima me da li se još mogu nabaviti liturgijska razmatranja "Moj Misal" i "Moj Brevijar" što ih izdao Liturgijski odbor?

- U vezi s tim kao i svim ostalim izdanjima Interdijecezanskog liturgijskog odbora izvolite se obratiti na adresu: Vjekoslav Sučić, Rijeka, M. Gorkoga 43.

=== : ===

V I J E S T I

NOVI BISKUP. - U Krku je 23. IV bio posvećen za biskupa preuzv. g. Dr Karmelo Zazinović. Rijetkom su obredu uz lijepo pjevanje zbora sudjelovali vjernici u punoj katedrali odgovarajući zajedno na hrvatske litanije svih svetih /kako su to naučeni po svojim župama, svi su bez ikakve smetnje složno odgovarali/ i točnim riječima i napjevom pjevali "O dođi, Stvorče Duše Svet".

SMRT BISKUPA A. STOHR-A. - Za vrijeme krizme u Seligenstadt-u naglo je umro u 71. godini života Dr Albert Stohr. Ovaj veliki borac protiv nacizma bio je također jedan od najistaknutijih radnika na polju liturgijske obnove. Kao liturgijski referent biskupskih konferencija u Fuldi izvršio je presudnu ulogu u pitanju stava hijerarhije prema liturgijskim nastojanjima zadnjih decenija. Neprestano je bio u vezi s liturgijskim središtima u Austriji, Holandiji, Francuskoj, Italiji i Španjolskoj. Mnogo je doprinuo za uspjeh liturgijskih kongresa u Frankfurtu, Luganu, Münchenu i Asizu te za liturgijski izgled euharistijskog kongresa u Münchenu. On je više nego itko drugi zaslužan za izdanje njemačkog dvojezičnog obrednika, uputa za liturgijski izgled župske službe Božje g. 1942. i povlastica za upotrebu njemačkog jezika u liturgiji g. 1943. Kao omladinski referent istih biskupskih konferencija mnogo je doprinuo da je njemačka katolič

---

ka omladina danas potpuno liturgijski orije
ntirana. Jednako su velike njegove zasluge
u radu oko sjedinjenja odijeljene braće. Na
njegovo nastojanje dozvolio je Pio XII obra
ćenim protestantskim pastorima da prime sve
ćenički red a ujedno da mogu i dalje živje-
ti u braku /Heiliger Dienst 1961, 2, 33-35/

<u>A. H. VINCENT UMRL.</u> - Veliki palestin-
ski arheolog, p. Alojzij Hugo Vincent, domi
nikanec, je dne 30. decembra 1960 umrl. Je-
ruzalemska biblična šola je z njim zgubila
svojega dosedanjega dolgotrajnega vodjo, zna
nost pa "nestorja palestinske arheologije".
Pokojni znanstvenik se je rodil leta 1872 v
Franciji. Takoj po noviciatu je prišel v do
minikanski samostan v Jeruzalem, tu študi-
ral filozofijo in teologijo ter bil posve-
čen v duhovnika. Tu je postal orientalist,
eden največjih in najbolj intimnih učencev
p. Lagrangea, s katerim je začetka tega sto
letja srečno prebrodil modernistično krizo
v biblični znanosti. Na biblični šoli je
predaval arheologijo - govoril je pri preda
vanjih vse na pamet, ker je imel izvrsten
spomin. Mnogo je pisal v Revue biblique, ki
jo je nekaj časa tudi urejeval. V tem stole
tju ni bilo iskopavanj v Palestini, katere-
ga si bi ne ogledal in ga ocenil. Njegova
največja dela so: Kanaan po novejših izkopa
vanjih, Podzemni Jeruzalem, Betlehem - sve-
tišče Gospodovega rojstva, Emavs, Novi Jeru
zalem in Jeruzalem stare zaveze. Bil je iz
redno ljubezniv in vesten redovnik. Vsak
njegov učenec je postal njegov prijatelj. Za

dnja leta, ko mu je opešal vid, je podnevi in v brezspečnih nočeh prebiral rožni venec; v tej bolezni je najrajši dejal: "Kakor Bog hoče." /Lumière et vie, 1961, 91-93/.

SMRT A. CROEGAERT-A. - Ovaj veliki popularizator liturgijske pobožnosti, pionir liturgijskog pokreta, profesor liturgike u Mechlinu, umro je u Antwrpenu 28. V 1960 /Ephemerides liturgicae 1961, 2, 189/.

OPOMENA ZBORA S. OFICIJA. - Budući da su se u posljednje vrijeme pojavila neka slobodnija tumačenja Sv. Pisma ne samo Starog nego i Novog zavjeta, vrhovni Zbor Sv. Oficija izdao je 20. lipnja o. g. opomenu: da svi koji pišu ili govore o Sv. Pismu moraju to uvijek činiti s dužnom razboritošću i poštovanjem prema tako uzvišenom predmetu te imati uvijek pred očima nauku svetih otaca, duh Crkve i njezina učiteljstva /L' Osservatore Romano, 22. VI 1961/.

REVIZIJA NOVEGA PREVODA PSALTERIJA. - Kar so mnogi že od začetka želeli in se je zvedelo kmalu po nastopu novega pontifikata, se bo zdaj uresničilo: pod Pijem XII. izdan prevod psalmov bo revidiran. Prednost tega prevoda, ki je očividen, namreč pravilna in jasna reprodukcija mnogih doslej napačno prevedenih, oziroma nerazumljivih mest bo seveda ohranjena. Vendar je zaželeno jezikovno soglasje s starim psalte-

rijem, kjer pravilni prevod ne zahteva o dstopa. Upamo, da bo na novo sestavljena komisija pod predsedstvom kardinala Bea mogla kmalu predložiti končnoveljavno besedilo /Liturgisches Jahrbuch 1960, 2/.

SVE VEĆE ZANIMANJE ZA SV. PISMO. -- U Japanu je kroz godinu 1960. Sv. Pismo bilo knjiga koja se najviše potraživala. Ukupno je rasprodano 1,886.990 primjeraka, a cijeli Japan ima samo oko 500.000 kršćana. - Ukupni broj do sada raspačanih primjeraka Sv. Pisma u Koreji prešao je 30,000.000. - Najstarija u Mađarskoj štampana knjiga je prijevod Sv. Pisma koji je priredio Janos Erdösi Sylvester g. 1541. Do danas je sačuvano samo 10 primjeraka toga izdanja. Prigodom 420-godišnjice Mađarska akademija znanosti izdaje faksimile-izdanje ove biblije. - Na Kubi je g. 1959. rasprodano dva puta više primjeraka Sv. Pisma nego g. 1949. - Na Haitima je g. 1960. štampano prvo izdanje Sv. Pisma na kreolskom jeziku. Čitava naklada bila je rasprodana kroz sedmicu dana. - "Biblijski apostolat" u Klosterneuburgu kod Beča slavi ove godine 10-godišnjicu. Kroz ovih 10 godina raspačao je ovaj apostolat oko 350.000 ptimjeraka Sv. Pisma. - Pod vodstvom P. Wannemakersa SJ izišlo je prvo katoličko izdanje cjelog Sv. Pisma na esperantu. Protestanti su izdali Sv. Pismo na esperantu već 1926 g. /Bibel und Liturgie 1960/61, 4,201-202; Rocca 1961, 7, 26/.

ALTARE VERSUS POPULUM. - Paul Claudel se je malo pred svojo smrtjo /u. l. 1955/ ostro izrazi zoper "narobe oltarje". Od njegovih argumentov pa drži samo ta: zakaj postavljamo revne oltarje, obrnjene proti ljudstvu, opuščamo pa častitljive posvečene oltarje. Nedvomno naj bodo tudi oltarji obrnjeni k ljudem, delo umetnika in načrti zanj odobreni od umetnostnega škofijskega sveta in škofa. - Ne smemo misliti, da so oltarji, obrnjeni k ljudem, v Cerkvi kaka novost ali celo anomalija. Rimske bazilike imajo velike oltarje vse tako obrnjene in liturgična zakonodaja jih še danas v načelu dovoljuje, v posameznem primeru ga seveda dovoli škof. Razlogi, da so začeli oltarje obračati v smeri od vernikov proč, so bili naslednji. Že prvi kristjani so se v zasebnih molitvah radi obračali proti vzhodu - govorimo o zapadu, kjer je nastal rimski obred. To je smer proti Jeruzalemu, od koder je Kristus odšel v nebesa. Polagoma so tako "orientirali" tudi cerkve in duhovnik je prav tako kakor verniki molil obrnjem proti vzhodu. Drugi razlóg je bil pa v tem, da so v srednjem veku postavljali veliko stranskih oltarjev, da so opravili "privatne" maše - ustanovne in maše iz pobožnosti. Te oltarje so obračali seveda k zidu, da mašnik ni gledal v cerkev, kjer so hodili ljudje noter in ven. - Teološko niti oltar,obrnjen k steni, niti oltar, obrnjen k ljudem, ne izrazi vsega pomena oltarja. Maša je božji dar. Začne se z božjo besedo, konča z božjo hrano v obhajilu. Ma

šnik, ki Boga zastopa, bi bil torej pravil no obrnjen k ljudem. Maša je pa tudi naš dar Bogu: zahvaljujemo ga, darujemo mu. Mašnik zastopa ljudstvo, zato naj bi bil obrnjen v isto smer kakor ljudje. - Za zborno mašo je oltar, obrnjen k ljudem, bolj pripraven. Ni naravno, da govorimo z nekom, ki nam običajno obrača hrbet. Okrog oltarja pa mora biti svetišče, v katerem naj se razvijajo obredi in ki naj loči sveti prostor od vernikov. To je pri oltarju proti ljudem teže. Najteže pa je rešiti vprašanje, kako na take oltarje postaviti tabernakelj, ki mora biti sredi najlepšega oltarja v cerkvi. Razlogi so torej za tak oltar i zoper njega. Zato Roguet pravi, da diskusija o oltarjih, obrnjenih k ljudstvu, praktično ni posebno važna /Prim. Roguet, On nous change la religion, 19-25/.

"NE MOREM VEČ MOLITI". - Često slišimo: Odkar je v tej župniji zborna maša, ne morem več moliti. Treba je poslušati razlago, glasno odgovarjati, peti in celo vstajati na zapoved! Ni več nobenega miru in nobene svobode! - P. Roguet v knjižici On nous change la religion ta ugovor rešuje s temile mislimi: Molitev je pobožno povzdigovanje duha k Bogu. Je pa dvojna: zasebna in skupna ali javna. Tiho zasebno molitev je naročil Gospod, ko je učil: "Kadar pa ti moliš, pojdi v svojo sobo, zapri vrata in moli k svojemu Bogu na skrivnem" /Mt 6, 6/. Ta je nujno potrebna, brez nje sploh kristjani nismo več. Naj bo čim pogostnej-

ša in čim bolj prisrčna. Moremo jo opravljati vsak čas in na vsakem prostoru. - Razen zasebne je pa tudi javna in skupna molitev. Gospod jo je naročil, ko je učil: "Kjer sta dva ali kjer sta trije zbrani v mojem imenu, tam sem jaz sredi med njimi" /Mt 18, 20/. Ta je posebno učinkovita: "Ako se na zemlji dva zedinita v katerikoli prošnji, jima bo vse storil moj Oče" /Mt 18, 19/. Skupno molitev opravljamo ob določenih urah na določenem kraju. Skupna, javna molitev ni le fakultativna. Minimum skupne molitve nam Cerkev v drugi cerkveni zapovedi zapoveduje: bodi vsako nedeljo pri maši. - Kristus nam je zgled: veliko, včasih po cele noči je zase molil, hodil pa je tudi k judovskim praznikom v Jeruzalem in v shodnice k skupni molitvi. Ko je pri zadnji večerji opravil mašo, je z apostoli skupno pel psalme, ki jih je predpisovala judovska liturgija. Maša ni zbiranje ljudi v skupnem lokalu, kjer naj bi vsak opravil svojo molitev, temveč skupna daritev vsega Kristusovega telesa, glave in udov. Zato naj sodarujejo. Tu nismo samo gledalci, kaj dela duhovnik na oltarju, temveč sodarovalci, sodelavci. Maša je skupna daritev družine božjih otrok. Reči: pri zborni maši ne morem moliti, je prav tako mešanje različnih opravil, kakor bi rekel: še pri mizi nimam miru, da bi bral časopis. - Seveda mora biti pri zborni maši po povzdigovanju tudi čas za zasebno molitev. Prav tako preobilno govorjenje bralca ali tomača upravičeno pobožnost moti. Razlaga mora biti

kratka in napisana.

ZAKLJUČCI LITURGIJSKOG SASTANKA U MONSU. - U kolovozu g. 1960. u Monsu /Belgija/ održan je liturgijski sastanak za biskupiju Tournai. Sudjelovalo je preko 800 učesnika. Na tom sastanku su donesena ova 4 važna zaključka: 1/ Liturgijska obnova mora prožeti čitav pastoralni rad; 2/ Što češće treba sazivati sastanke svećenika na kojima će jedni drugima saopćivati vlastita iskustva; 3/ Celebrant koji predsjeda zajednici zamjenjuje Krista te stoga vrši službu proroka po propovijedanju, posrednika po molitvi i pastira po vodstvu vjernika; 4/ Osim svećenika potrebni su i drugi službenici /kao čitač, komentator, akoliti, zborovođa i zbor/, a sve njih svećenici moraju poučiti kako će pravilno vršiti svoju službu /Ephemerides liturgicae 1961, 2, 189/.

OBREDNIK NA ŽIVOM JEZIKU. - Među svim narodima koji se drže rimskog obreda u liturgiji do sada su samo Hrvati /1930/ i Slovenci /1932/ imali na živom jeziku prijevod cjelokupnog Obrednika za liturgijsku upotrebu. Nedavno je izdan prijevod Obrednika na jeziku "zulu" za južnoafričke vjernike /Ephemerides liturgicae 1961, 2, 162/.

ZAVRŠNA FAZA PRIPRAVE ZA KONCIL. - Centralna komisija za pripravu koncila držala je svoj prvi sastanak u vatikanskoj pa

lači 12-21. lipnja o. g. Tim sasrankom je prprava za koncil ušla u završnu fazu. Na ovom sastanku sudjelovao je 31 kardinal,jeruzalemski patrijarh Gori i babilonski patrijarh Cheikho, 12 nadbiskupa i biskupa, generali benediktinskog, franjevačkog, dominikanskog i isusovačkog reda te 23 savjetnika. Sv. Otac je držao govor na početku i svršetku zasjedanja. U početnom govoru istaknuo je da će Kodeks crkvenih zakona biti vrlo brzo obnovljen. Prvog dana zasjedanja podnijeli su izvještaj kardinali predsjednici pripremnih komisija o dosadašnjem radu. 13. i 14. lipnja raspravljalo se o pitanju koja crkvena lica treba pozvati na koncil. Slijedeća dva dana raspravljalo se o koncilskim komisijama. Te komisije su nešto sasvim drugo od pripremnih komisija. Pripremne komisije sastoje se od kardinala, biskupa, bogoslova, pravnika i stručnjaka za različita pitanja crkvene discipline i apostolata. Te komisije redigiraju nacrte dekreta koje će papa iznijeti na diskusiju pred koncil. Naprotiv koncilske komisije sastojat će se samo od koncilskih otaca. Oni će, koliko bude potrebno, pročistiti i ispraviti dekrete koncila za konačnu redakciju. Za 1. Vatikanski koncil bile su imenovane 4 koncilske komisije /za vjeru, za disciplinu, za redovnike,za istočnu Crkvu i misije/. 16. lipnja raspravljalo se o postupku u diskusijama na koncilu, a dva slijedeća dana o jeziku kojim će se na koncilu govoriti. To će biti latinski a pojedina razjašnjenja mogu biti i na živom jezi-

ku. Konačno se raspravljalo o načinu kako
će se registrirati akti koncila. Za 1. Va-
tikanski koncil bila su za to određena 23
stenografa. U završnom govoru Sv. Otac je
između ostalih rekao da će se nastojati izi-
ći ususret svim razložitim prijedlozima, te
je kao svrhu koncila istaknuo: da se svi
stepeni klera zaodjenu novom svetošću; da
se puku na prikladan način stave pred oči
osnovne istine i zapovijedi kršćanske nau-
ke; da se omladini pomogne naći ispravan
pravac života; da se unaprijede djela apos
tolata; da se ojača misijska svijest u ko-
joj će kršćani smatrati svakog čovjeka za
brata i prijatelja. U pogledu nastojanja o
ko sjedinjenja odijeljene braće rekao je
Sv. Otac: "Što da učinimo za našu ljublje-
nu ali odijeljenu braću? Što za sve one ko
ji, makar da su djeca Božja, nemaju na če-
lu Kristova znaka? Budite uvjereni da mi
njihovo mišljenje i nastojanje iskreno ci-
jenimo. I s ovog gledišta koncil neće biti
neki spekulativni zbor nego radije kao ži-
vi organizam koji obuhvaća cijelu zemlju,
kao proljetnim nakitom urešena kuća koja k
sebi pozivlje sve ljude" /Schweizersche
Kirchenzeitung, 29. VI 1961, 317-319/.

+++++

LITURGIJSKO-PASTORALNA LITERATURA

P. Visentin, La Messa. Padova, Tipogr.
Antoniana, 1959, Lit. 500. Benediktinac u
Pragli, rodom Istranin, suradnik kard. Ler
cara u "A Messa, figliuoli!", održao "Lau-
reatima KA" u Padovi nekoliko predavanja s

diskusijom o teologiji sv. Mise, kako je i-
maju shvatiti, prikazivati i proživljavati
izobraženi vjernici. Na njihovu je želju
to sada izdao kao 4 "dispense": Plebs san-
cta, Unde et memores, Offerimus, Sumimus.
Svaka ima oko 50 stranica vrlo bogatih sa-
držajem. Svakoj je "dispensi" još dodao i
prilog s pitanjima i mislima za diskusiju,
te s odnosnim biblijskim i liturgijskim te-
kstovima. Mnogi su te "dispense" upotrije-
bili pa je u malo vremena izišlo 2. izdanje.
Sastavljene su za svjetovnjake ali će mno-
go koristiti i svećenicima i zajednicama
redovnica.

+

P. Jounel, <u>Pour une réforme des lectu-
res du Missel</u> /Za reformu čitanja u Misa-
lu/. Članak u 66. broju revije "La Maison-
-Dieu" /1961, 2, 36-69/ koji je pod općim
naslovom "Vers le concile" /Prema koncilu/
sakupio niz problema liturgijske obnove o
kojima će se raspravljati na koncilu. P.
Jounel donosi gotov plan čitanja za službe
svetog vremena kroz cijelu godinu. Osnovna
su načela po kojima je ovaj plan izrađen:
Sve nedjelje, zapovijedni blagdani i blag-
dani koji imaju prednost pred nedjeljom i-
maju po tri čitanja: 1. iz Starog Zavjeta
/u uskrsno vrijeme iz Djela Apostolskih/,
2. iz apostolskih poslanica ili Otkrivenja
i 3. iz Evanđelja. Po svjedočanstvu sv. Am-
brozija takova je bila najstarija tradici-
ja: "Najprije se čita prorok, pa apostol a
zatim Evanđelje" /PL 15, col 1443/. U dru-
ge dane osim Evanđelja ima još samo jedno

ku. Konačno se raspravljalo o načinu kako
će se registrirati akti koncila. Za 1. Va-
tikanski koncil bila su za to određena 23
stenografa. U završnom govoru Sv. Otac je
među ostalim rekao da će se nastojati izi-
ći ususret svim razložitim prijedlozima, te
je kao svrhu koncila istaknuo: da se svi
stepeni klera zaodjenu novom svetošću; da
se puku na prikladan način stave pred oči
osnovne istine i zapovijedi kršćanske nau-
ke; da se omladini pomogne naći ispravan
pravac života; da se unaprijede djela apos
tolata; da se ojača misijska svijest u ko-
joj će kršćani smatrati svakog čovjeka za
brata i prijatelja. U pogledu nastojanja o
ko sjedinjenja odijeljene braće rekao je
Sv. Otac: "Što da učinimo za našu ljublje-
nu ali odijeljenu braću? Što za sve one ko
ji, makar da su djeca Božja, nemaju na če-
lu Kristova znaka? Budite uvjereni da mi
njihovo mišljenje i nastojanje iskreno ci-
jenimo. I s ovog gledišta koncil neće biti
neki spekulativni zbor nego radije kao ži-
vi organizam koji obuhvaća cijelu zemlju,
kao proljetnim nakitom urešena kuća koja k
sebi poziivlje sve ljude" /Schweizersche
Kirchenzeitung, 29. VI 1961, 317-319/.

+++++

LITURGIJSKO-PASTORALNA LITERATURA

P. Visentin, La Messa. Padova, Tipogr.
Antoniana, 1959, Lit. 500. Benediktinac u
Pragli, rodom Istranin, suradnik kard. Ler
cara u "A Messa, figliuoli!", održao "Lau-
reatima KA" u Padovi nekoliko predavanja s

diskusijom o teologiji sv. Mise, kako je imaju shvatiti, prikazivati i proživljavati izobraženi vjernici. Na njihovu je želju to sada izdao kao 4 "dispense": Plebs sancta, Unde et memores, Offerimus, Sumimus. Svaka ima oko 50 stranica vrlo bogatih sadržajem. Svakoj je "dispensi" još dodao i prilog s pitanjima i mislima za diskusiju, te s odnosnim biblijskim i liturgijskim tekstovima. Mnogi su te "dispense" upotrijebili pa je u malo vremena izišlo 2. izdanje. Sastavljene su za svjetovnjake ali će mnogo koristiti i svećenicima i zajednicama redovnica.

+

P. Jounel, Pour une réforme des lectures du Missel /Za reformu čitanja u Misalu/. Članak u 66. broju revije "La Maison-Dieu" /1961, 2, 36-69/ koji je pod općim naslovom "Vers le concile" /Prema koncilu/ sakupio niz problema liturgijske obnove o kojima će se raspravljati na koncilu. P. Jounel donosi gotov plan čitanja za službe svetog vremena kroz cijelu godinu. Osnovna su načela po kojima je ovaj plan izrađen: Sve nedjelje, zapovijedni blagdani i blagdani koji imaju prednost pred nedjeljom imaju po tri čitanja: 1. iz Starog Zavjeta /u uskrsno vrijeme iz Djela Apostolskih/, 2. iz apostolskih poslanica ili Otkrivenja i 3. iz Evanđelja. Po svjedočanstvu sv. Ambrozija takova je bila najstarija tradicija: "Najprije se čita prorok, pa apostol a zatim Evanđelje" /PL 15, col 1443/. U druge dane osim Evanđelja ima još samo jedno